
Kjernekompetanse i schizofreni

ANMELDELSER

JULIE HORGEN EVENSEN

Lege i spesialisering, Seksjon for personlighetspsykiatri
Oslo universitetssykehus

Paul Møller

Schizofreni – en forstyrrelse av selvet

Forståelsens betydning for klinisk virksomhet. 246 s, tab, ill. Oslo:

Universitetsforlaget, 2018. Pris NOK 399

ISBN 978-82-15-02964-1

Hvordan er det å se seg selv i speilet og lure på om speilbildet er den som ser?

Psykiater Paul Møller har skrevet en bok om det han kaller for schizofreniens essens: opplevelsen av å mangle en kjerne, å ikke ha et samlet, samlende selv. Selvopplevelse beskrives som vår umiddelbare, ikke-tematiserte fornemmelse av oss selv. Den gir grunnlag for følelse av kontinuitet og eierskap til livshendelser, som samlet fremmer identitetsfølelse og selvforståelse.

Forfatteren beskriver hvordan det forstyrrede selvet kan kjennes fordreid, uvirkelig og fremmed, og hvordan vrangforestillinger kan oppstå i et forsøk på å forstå de underlige opplevelsene.

Boken beskriver godt selvforstyrrelsesfenomenene og hvordan de kan starte tidlig i varselsfasen (tidligere prodromalfasen). For klinikeren kan kunnskap om selvforstyrrelser og nysgjerrighet på *opplevelsen* gjøre pasientens adferd og lidelsestrykk mer forståelig. For pasienten kan en samtale om egen selvpoplevelse føles som å bli forstått i en ofte skremmende og ensom tilstand. Møller beskriver også utforskning av selvforstyrrelser som essensielt for videre psykoterapeutisk arbeid: For å kunne jobbe med selvinnsikt og relasjoner må pasienten først kjenne at han har et selv.

Den empatisk utforskende samtalen står sentralt i boken. Det gis opplysninger om instrumentet EASE (Examination of Anomalous Self-Experience) og en syvtrinns behandlingsmodul. Modulen skal utfylle flere terapeutiske settinger, inkludert samtalebehandling, miljøterapi og psykoedukativt familiesamarbeid.

Studier av selvforstyrrelser er presentert i siste kapittel. Forfatteren har valgt å knytte referanser hovedsakelig til dette kapittelet, som fremstår mindre oversiktlig enn resten av boken. Dette gjør at man ikke alltid vet om forfatteren begrunner teori i klinisk erfaring eller forskningsresultater. Flere sentrale spørsmål blir heller ikke besvart: Har alle pasienter med schizofreni (en grad av) selvforstyrrelser? Hvem har det eventuelt ikke? Hva kjennetegner pasienter med selvforstyrrelser som ikke utvikler psykose?

Møller søker flerfaglighet: å ta i bruk fenomenologen E. Husserls verktøy, og å se mot nyere bevissthetsforskning og nevrovitenskap. Her er det mye å hente, ikke bare for å forstå schizofreni, men for å forstå det vi alle lever med, hvert øyeblikk – vårt selv.

Publisert: 13. november 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0639

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.